

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
ภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก
Factors Involving the Decision Towards Personal Income Tax Filing
With in Time Limit in Phitsanulok Province

พิฐุชา เกิดเกตุกาญจน์ (Phitcha Koedketkan)¹ มนูญ โต๊ะยามา (Manoon Toyama)² วสุ สุวรรณวิหค (Vasu Suvanvihok)³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดพิษณุโลก ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา ทศนคติของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ และปัญหา อุปสรรค ในการยื่นแบบฯ ในการศึกษาใช้การสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน หาขนาดตัวอย่างโดยวิธีของ Taro Yamane จากประชากร คือ ผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติทดสอบที และแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่สรรพากรในเขตพื้นที่พิษณุโลก จำนวน 20 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 40-54 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป เป็นพนักงานเอกชน รายได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือน อยู่ในเขตอำเภอเมือง และมีผู้ที่ไม่มียรายได้ต้องอุปการะ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยื่นแบบฯ ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ อาชีพ การมีผู้ที่ต้องอุปการะ และภูมิลำเนา 3) ปัจจัยด้านหน่วยงานที่มีผลต่อการยื่นแบบฯ ที่สำคัญ ได้แก่ วิธีการยื่นแบบ การบริการของเจ้าหน้าที่ สถานที่จอดรถ และระยะเวลาดำเนินการ 4) ทศนคติของผู้ยื่นแบบฯ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ไม่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การใช้จ่ายเงินภาษีของภาครัฐ ความซับซ้อนในการยื่นแบบฯ ความรับผิดชอบต่อสังคม ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี และบทลงโทษ 5) ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการยื่นแบบฯ ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ มีผู้อยู่นอกระบบภาษีจำนวนมาก แสดงรายได้ไม่ครบถ้วน และปัญหาด้านกฎหมายและข้อบังคับ

คำสำคัญ เงินได้จากเงินเดือนและค่าจ้าง การยื่นแบบแสดงรายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

¹ นักศึกษาหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช phitchaya2557@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ประจำสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช m007toyama@yahoo.com

³ อาจารย์ประจำสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช vasu.suv@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this study were to study the general conditions of taxpayers who have to file personal income tax in Phitsanulok province; Personal's factors and the Revenue Department's factors affecting the decision to filing tax within the time limit; Taxpayers' attitudes; and problems, obstacles and suggestions of income tax filing. 400 samples calculated by Taro Yamane method from taxpayers were collected data by questionnaires. Using multi-stage sampling randomization. In-depth interviews were conducted with 20 Revenue Department officers in Phitsanulok. The data was analysed by descriptive statistics, T-test and logistic regression model. The results showed that: 1) the majority of the sample were female, 40-54 years old, bachelor's degree and higher, private employees, earned less than 20,000 Baht/month, located in Mueang district, and have patronage persons. 2) Personal factors affecting the filing at .05 statistical significance were age, occupation, patronage, and location. 3) Revenue Department's factors affecting the filing were the filing method, tax officers' services, parking area and processing time. 4) Mean attitudes of taxpayers who filed the tax that higher than those of who did not, at .01 statistical significance, were tax spending of government, the complexity of filing, social responsibilities, fairness, and penalty. And 5) the problems and obstacles were having not enough tax officers, number of people in non-tax system show incomplete income and the tax law and regulations.

Keywords: Income from salaries and wages, Tax filing, Personal income tax

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

บทนำ

ภาษีอากร เป็นแหล่งรายได้หลักของรัฐบาล ซึ่งมีหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีอากรสังกัดกระทรวงการคลัง ได้แก่ กรมสรรพากร กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต ภาษีอากรจะถูกนำมาใช้บริหารและพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทาง เศรษฐกิจ การศึกษา สาธารณสุข การคมนาคม การประชาสัมพันธ์ การป้องกันประเทศและรักษาความสงบภายในประเทศ สร้างสาธารณูปโภค การลงทุนและการแข่งขันในการผลิตและการส่งออกกับนานาประเทศ รวมไปถึงเงินเดือนของราชการ ทหาร ตำรวจ และผู้ทำหน้าที่ให้บริการประชาชน

กรมสรรพากร เป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีอากรจากฐานรายได้และฐานการบริโภคภายในประเทศ ตามประมวลรัษฎากร และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ภาษีอากรที่กรมสรรพากรจัดเก็บประกอบด้วยภาษีทางตรง ได้แก่ ภาษีเงิน ได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีทางอ้อม ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และอากรแสตมป์ โดยภาษีที่จัดเก็บได้สูงสุด ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามลำดับ ที่ผ่านมารกรมสรรพากรมีนโยบายบริหารจัดการเก็บภาษีอากร โดยการกำกับดูแล การตรวจสอบและแนะนำการปฏิบัติ หน้าที่ทางภาษีอากรที่ถูกต้องให้แก่ผู้เสียภาษีทั้งนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาเฉพาะที่ประกอบอาชีพอิสระ การค้าหรือพาณิชย์ ซึ่งมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90 เพื่อคอยกำกับและตรวจสอบการเสียภาษีทุกประเภทให้ ถูกต้องครบถ้วนตามสภาพข้อเท็จจริงของกิจการ แต่มาตรการนี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงบุคคลธรรมดาที่มีรายได้จากเงินเดือนหรือ ค่าจ้างหรือก็คือผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.91 แต่อย่างใด ซึ่งจากข้อมูลอัตราส่วนของผู้มี งานทำ จำแนกตามกลุ่มลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างเงินเดือน และกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ปี 2555- 2560 พบว่า มีสัดส่วน ใกล้เคียงกัน และจำนวนภาษีที่จัดเก็บได้จากผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้าง ที่ยื่นชำระภาษีด้วยแบบ ภ.ง.ด.91 ก็มีจำนวนน้อยกว่า จำนวนภาษีที่จัดเก็บได้จากผู้มีอาชีพอิสระ การค้าหรือพาณิชย์ ที่ยื่นชำระภาษีด้วยแบบ ภ.ง.ด.90 เพียงเล็กน้อย

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติและกรมสรรพากร ในปี 2560 พบว่า ผู้มีงานทำทั่วประเทศไทยทั้งหมด จำนวน 36.96 ล้านคน ในจำนวนนี้มีกรยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพียง 11.18 ล้าน คน อยู่นอกระบบภาษี 25.78 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 69.75 ของผู้มีงานทำทั้งหมด สำหรับจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง มีผล จัดเก็บภาษีอากรระหว่างปี 2557-2560 เป็นอันดับที่ 2 ของภาค โดยประเภทภาษีอากรที่จังหวัดพิษณุโลกจัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม รองลงมาเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา แต่อัตราการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาลดลงเกือบทุกปี ในปี 2560 จังหวัดพิษณุโลกมีผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้าง ในภาครัฐบาล จำนวน 62,140 คน ในภาคเอกชน จำนวน 145,707 คน รวม 207,847 คน แต่มีผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.91) เพียง 75,525 คน คิดเป็นร้อยละ 36.34 ของผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างทั้งหมดในจังหวัด จะเห็นว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกับภาพรวมของประเทศไทย จึงอาจ ตั้งสมมติฐานเบื้องต้นได้ว่าผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างบางส่วนกำลังพยายามหลีกเลี่ยงภาษีหรืออาจมีปัญหา อุปสรรค ทำให้ไม่ สามารถยื่นแบบแสดงรายการภาษีได้ภายในกำหนดเวลา

สำหรับการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับยื่นแบบหรือการหลีกเลี่ยงหรือความพึงพอใจในการ แสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในช่วงที่ผ่านมาหลายท่านพบว่ามีทั้งปัจจัยส่วนตัวและทัศนคติของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบ และปัจจัยด้านหน่วยงานของกรมสรรพากรที่มีหน้าที่รับชำระภาษี เช่น การศึกษาของเกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2543, 143-144) ที่พบว่าความสมัครใจหรือจิตสำนึกในการเสียภาษีน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัย ประกอบด้วย 1. การเห็นความสำคัญ ของการเสียภาษีของประชาชน 2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานและการใช้เงินของรัฐ 3. ความเป็นธรรมในการเสียภาษี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

4. การลงโทษของกฎหมายและการลงโทษของสังคม ได้แก่ 4.1 การลงโทษโดยกฎหมายเมื่อผู้เสียหายจึงใจหนีภาษีต้องมีการลงโทษอย่างรุนแรง เพราะผู้หนีภาษีจะชั่งน้ำหนักระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับจากการหนีภาษีกับโทษที่ตนจะต้องรับเมื่อถูกจับได้ 4.2 การลงโทษทางสังคม คือสังคมร่วมกันแสดงความรังเกียจผู้หนีภาษี ชาคริต ดิษฐานนท์ (2551) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการหลีกเลี่ยงภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณี จังหวัดสงขลา 1. ระเบียบข้อกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับสภาพธุรกิจ 2. การเลียนแบบหรือเอาอย่างกันของผู้ประกอบการนอกระบบภาษี 3. การขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่ให้ความสำคัญกับการเสียภาษี และ 4. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อรัฐบาล ส่วนสมรักษ์ มุกดา (2553) ชี้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจังหวัดภูเก็ต 1. ความสะดวกในการจ่ายชำระเงินภาษี 2. ความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ 3. ภาวะเศรษฐกิจขณะนั้น 4. กฎหมายภาษี/ประมวลรัษฎากร 5. การบริการของเจ้าหน้าที่ 6. ความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่ยื่นแบบ 7. จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดีต่อหน้าที่เสียภาษี และ 8. การใช้จ่ายเงินภาษีรัฐบาล ทางด้านมณฑิรา ลือสรณน้อย (2556) ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ยื่นแบบฯ จังหวัดศรีสะเกษ 1. ความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบฯ 2. ความรับผิดชอบต่อสังคม 3. ด้านความเป็นธรรมในการจัดเก็บ ในขณะที่สุชาติ ตังทางธรรม และคณะ (2558) ชี้ว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการหลบหนีและการหลีกเลี่ยงภาษีมากคือ 1. ภาษีที่รัฐจัดเก็บสูง 2. โอกาสในการถูกจับได้ว่าหลบหนีภาษีและหลีกเลี่ยงภาษีต่ำ 3. บทลงโทษในการหลบหนีภาษีและหลีกเลี่ยงภาษีต่ำ และ 4. กฎหมายมีช่องโหว่มาก

ส่วนทางด้านความพึงพอใจในการยื่นแบบชำระภาษี ไพลิน เป็งอ้าย (2548) พบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ 1. ความรวดเร็วของการให้บริการ 2. ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ 3. ความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี 4. ขั้นตอนการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 5. การประชาสัมพันธ์ 6. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ 8. รายได้รวมทั้ง จิรธสา ยงพานิช (2550) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เสียภาษีในการยื่นแบบฯ จังหวัดอุดรธานี ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ 1. ด้านความชำนาญรวดเร็วในการให้บริการ 2. ความมีมนุษยสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ 3. ความสุภาพและมารยาทของเจ้าหน้าที่ 4. ความเต็มใจในการให้ข้อมูลและตอบคำถามของเจ้าหน้าที่ และ 5. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในการยื่นแบบฯ

ดังนั้น การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด.91) ภายในกำหนดเวลาของผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น การวิจัยครั้งนี้จึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบ ภายในกำหนดเวลาของผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาสภาพทั่วไปของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ จากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ ปัจจัยหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่พิษณุโลก รวมถึงทัศนคติของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ ที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่สรรพากรในการยื่นแบบภาษีเงินได้ภายในกำหนดเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา อันจะนำไปสู่การจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานสรรพากรพื้นที่พิษณุโลกและกรมสรรพากร สร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ และเสริมสร้างความสนใจในการเสียภาษีต่อไป

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. สภาพทั่วไปของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเงินเดือนและค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลก
2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลา
3. ปัจจัยด้านหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลา
4. ทักษะของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลกที่มีผลต่อการยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา
5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการป้องกันการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลา ในจังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ในจังหวัดพิษณุโลกจำนวน 400 ราย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมืองและอำเภอรอบนอกจำนวน 215 และ 185 คน ตามลำดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่พิษณุโลก จำนวน 20 คน เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการจัดเก็บภาษี แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาประกอบบริบท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลา จากเงินเดือนหรือค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลก ได้แบ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผู้ที่ต้องอุปการะและไม่มีรายได้ และภูมิลำเนาที่อยู่อาศัย
2. ปัจจัยด้านหน่วยงานสรรพากรพื้นที่พิษณุโลก ได้แก่ การให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากร สถานที่ยื่นแบบฯ วิธีการยื่นแบบฯ และการประชาสัมพันธ์
3. ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคม ความซับซ้อนของแบบฯ ความคาดหวังในการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐบาล ความเป็นธรรมในการจัดเก็บ และบทลงโทษ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผู้มีรายได้จากเงินเดือนและค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลก จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 40 - 54 ปี ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือน สมาชิกในครัวเรือน 3 - 4 คน มีผู้ที่ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ และในปีภาษีที่ผ่านมาไม่ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลา

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก จากการวิเคราะห์แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา สรุปได้ว่า

2.1 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน พบว่า อายุ มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และอาชีพ การมีผู้ที่ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ และภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่ มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 1 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากแบบจำลองของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	ร้อยละ 95 C.I. for EXP(B)	
						Odds ratio	Lower	Upper
SEX	-0.572	0.383	2.234	1.000	0.135	0.565	0.267	1.195
AGE	-0.049	0.024	4.120	1.000	0.042*	0.953	0.909	0.998
STATUS	-0.101	0.422	0.057	1.000	0.811	0.904	0.395	2.069
OCCUPATION	-1.529	0.409	13.943	1.000	0.000**	0.217	0.097	0.484
EDUCATION	0.513	0.447	1.320	1.000	0.251	1.671	0.696	4.008
INCOME	0.000	0.000	0.803	1.000	0.370	1.000	1.000	1.000
NUMBER	0.095	0.112	0.714	1.000	0.398	1.099	0.883	1.369
PATRONAGE	-1.195	0.390	9.378	1.000	0.002**	0.303	1.537	7.095
LOCATION	2.099	0.455	21.302	1.000	0.000**	8.162	3.347	19.907
Constant	-0.849	1.481	4.784	1.000	0.029	0.039		

หมายเหตุ * มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 สัมประสิทธิ์โลจิสติกจากสมการ

$$Z_1 = \beta_0 + \beta_1 \text{ SEX} + \beta_2 \text{ AGE} + \beta_3 \text{ STATUS} + \beta_4 \text{ OCCUPATION} + \beta_5 \text{ EDUCATION} \\ + \beta_6 \text{ INCOME} + \beta_7 \text{ NUMBER} + \beta_8 \text{ PATRONAGE} + \beta_9 \text{ LOCATION}$$

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

$$Z_1 = -0.849 - 0.572 \text{ SEX} - 0.049 \text{ AGE} - 0.101 \text{ STATUS} - 1.529 \text{ OCCUPATION} \\ + 0.513 \text{ EDUCATION} + 0.000 \text{ INCOME} + 0.095 \text{ NUMBER} - 1.195 \text{ PATRONAGE} \\ + 2.099 \text{ LOCATION}$$

แสดงค่าสถิติทดสอบ Wald และค่า Sig. ของการทดลอง โดยสมมติฐานการทดสอบ คือ

$$H_0 : \beta_i = 0 ; 0, 1, \dots, 5$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

โดยที่ Wald statistics และค่า Sig. พบว่า มีตัวแปรอายุ (AGE) มีค่าน้อยกว่า 0.05 ตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) ตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) และตัวแปรภูมิลำเนา (LOCATION) มีค่าน้อยกว่า 0.01 จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอายุ (AGE) มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) และตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) ซึ่งมีค่าไม่เท่ากับศูนย์ ตัวแปรภูมิลำเนา (LOCATION) มีค่าเป็นศูนย์ สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ค่า Odds ratio (OR) หรือ Exp(B) ในการแปลผลของตัวแปรที่มีผลต่อการยืนยันแบบแสดงรายการเสียภาษีภายในกำหนดเวลา

ตัวแปรอายุ (AGE) มีค่า Odds ratio 0.953 แสดงว่า ถ้าผู้มีรายได้ที่ต้องยืนยันแบบแสดงรายการเสียภาษีมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี มีโอกาสยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลา 0.953 เท่า หรือ ลดลงร้อยละ 4.70

ตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) มีค่า Odds ratio 0.217 แสดงว่า พนักงานเอกชน/รับจ้าง มีโอกาสยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.217 เท่าของข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) มีค่า Odds ratio 0.303 แสดงว่า ถ้ามีผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1 คน มีโอกาสยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.303 เท่า หรือลดลงร้อยละ 69.7

ตัวแปรภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่ (LOCATION) มีค่า Odds ratio 8.162 แสดงว่า ผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมืองมีโอกาสนยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 8.162 เท่าของผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตรอบนอก

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมือง 215 คน พบว่า ตัวแปร อายุ อาชีพ และการมีผู้ที่ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจยืนยันแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10
The 10th STOU National Research Conference

ตารางที่ 2 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากแบบจำลองกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอเมือง 215 คน

ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B) Odds ratio	ร้อยละ 95. C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
SEX	-0.459	0.428	1.148	1.000	0.284	0.632	0.273	1.463
AGE	-0.071	0.027	6.834	1.000	0.009**	0.931	0.883	0.982
STATUS	-0.104	0.485	0.046	1.000	0.830	0.901	0.348	2.332
OCCUPATION	-1.409	0.450	9.803	1.000	0.002**	0.244	0.101	0.590
EDUCATION	0.576	0.490	1.380	1.000	0.240	1.779	0.680	4.650
INCOME	0.000	0.000	1.009	1.000	0.315	1.000	1.000	1.000
NUMBER	0.090	0.123	0.539	1.000	0.463	1.095	0.860	1.393
PATRONAGE	-1.196	0.439	7.438	1.000	0.006**	0.302	0.128	0.714
Constant	1.964	1.197	2.690	1.000	0.101	7.125		

หมายเหตุ ** มีผลต่อการยืนยันแบบแสดงรายการภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 สัมประสิทธิ์โลจิสติกจากสมการ

$$Z = \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{STATUS} + \beta_4 \text{OCCUPATION} + \beta_5 \text{EDUCATION} \\ + \beta_6 \text{INCOME} + \beta_7 \text{NUMBER} + \beta_8 \text{PATRONAGE}$$

$$Z = 1.964 - 0.459 \text{SEX} - 0.071 \text{AGE} - 0.104 \text{STATUS} - 1.409 \text{OCCUPATION} \\ + 0.576 \text{EDUCATION} + 0.000 \text{INCOME} + 0.090 \text{NUMBER} - 1.196 \text{PATRONAGE}$$

แสดงค่าสถิติทดสอบ Wald และค่า Sig. ของการทดลอง โดยสมมติฐานการทดสอบ คือ

$$H_0 : \beta_i = 0 ; 0, 1, \dots, 5$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

โดยที่ Wald statistics และค่า Sig. จะพบว่าตัวแปรอายุ (AGE) ตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) ตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) มีค่าน้อยกว่า 0.01 จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอายุ (AGE) ตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) ตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) มีค่าไม่เท่ากับศูนย์ สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ค่า Odds ratio (OR) หรือ Exp(B) ในการแปลผลของตัวแปรที่มีผลต่อการยืนยันแบบแสดงรายการเสียภาษีภายในกำหนดเวลา

ตัวแปรอายุ (AGE) มีค่า Odds ratio 0.931 แสดงว่า ถ้าผู้ที่มีรายได้ที่ต้องยืนยันแบบฯ มีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี มีโอกาสยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.931 เท่า หรือ ลดลงร้อยละ 6.90

ตัวแปรด้านอาชีพ (OCCUPATION) มีค่า Odds ratio 0.244 แสดงว่า ผู้ที่มีอาชีพพนักงานเอกชน/รับจ้างมีโอกาสยืนยันแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.244 เท่าของอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

ตัวแปรผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ (PATRONAGE) มีค่า Odds ratio 0.302 แสดงว่า ตัวแปรผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1 คน มีโอกาสยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา 0.302 เท่า หรือลดลงร้อยละ 69.8

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอรอบนอก 185 คน พบว่า ตัวแปรอาชีพ และการมีผู้ที่ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภายในกำหนดเวลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ตารางที่ 3 ค่าพารามิเตอร์ที่ประมาณได้จากแบบจำลองกลุ่มตัวอย่างอำเภอรอบนอก 185 คน

ตัวแปรข้อมูลส่วนบุคคล	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	ร้อยละ 95. C.I. for EXP(B)	
						Odds ratio	Lower	Upper
SEX	-1.246	1.182	1.111	1.000	0.292	0.288	0.028	2.918
AGE	0.123	0.082	2.238	1.000	0.135	1.130	0.963	1.328
STATUS	-0.416	1.136	.134	1.000	0.714	0.660	0.071	6.111
OCCUPATION	-2.053	1.165	3.107	1.000	0.078*	0.128	0.013	1.258
EDUCATION	1.524	1.197	1.620	1.000	0.203	4.590	0.439	47.975
INCOME	-0.204	1.043	0.038	1.000	0.845	0.815	0.106	6.296
NUMBER	-0.174	0.411	0.180	1.000	0.671	0.840	0.376	1.879
PATRONAGE	-2.185	1.149	3.617	1.000	0.057*	0.113	0.012	1.069
Constant	-6.437	3.458	3.464	1.000	0.063	0.002		

หมายเหตุ * มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

จากตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์โลจิสติกจากสมการ

$$Z = \beta_0 + \beta_1 \text{SEX} + \beta_2 \text{AGE} + \beta_3 \text{STATUS} + \beta_4 \text{OCCUPATION} + \beta_5 \text{EDUCATION} \\ + \beta_6 \text{INCOME} + \beta_7 \text{NUMBER} + \beta_8 \text{PATRONAGE}$$

$$Z = -6.437 - 1.246 \text{SEX} + 0.123 \text{AGE} - 0.416 \text{STATUS} - 2.053 \text{OCCUPATION} \\ + 1.524 \text{EDUCATION} - 0.204 \text{INCOME} - 0.174 \text{NUMBER} - 2.185 \text{PATRONAGE}$$

แสดงค่าสถิติทดสอบ Wald และค่า Sig. ของการทดลอง โดยสมมติฐานการทดสอบ คือ

$$H_0 : \beta_i = 0 ; 0, 1, \dots, 5$$

$$H_1 : \beta_i \neq 0$$

โดยที่ Wald statistics และค่า Sig. พบว่า ถ้าพิจารณาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 จะพบว่า มีตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) ตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) มีค่าน้อยกว่า 0.1 จึงปฏิเสธ H_0 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอาชีพ (OCCUPATION) และตัวแปรผู้ไม่มีรายได้ที่ต้องอุปการะ (PATRONAGE) ซึ่งมีค่าไม่เท่ากับศูนย์ สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

การวิเคราะห์ค่า Odds ratio (OR) หรือ Exp(B) ในการแปลผลของตัวแปรที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีภายในกำหนดเวลา

ตัวแปรด้านอาชีพ (OCCUPATION) มีค่า Odds ratio 0.128 แสดงว่า ผู้ที่มีอาชีพพนักงานเอกชน/รับจ้างมีโอกาสยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.128 เท่าของอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตัวแปรผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้ (PATRONAGE) มีค่า Odds ratio 0.113 แสดงว่า ตัวแปรผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น 1 คน มีโอกาสยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลาเป็น 0.113 เท่า หรือลดลง ร้อยละ 88.7

3. ปัจจัยด้านหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลา พบว่า ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ด้านวิธีการยื่นแบบฯ ($\bar{X}=2.21$ S.D.=0.71) มีคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาเป็น ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=2.20$ S.D.=0.65) ด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานสรรพากร ($\bar{X}=2.16$ S.D.=0.66) และด้านสถานที่ยื่นแบบฯ ($\bar{X}=2.09$ S.D.=0.69) ตามลำดับ

4. ทศนคติของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างในจังหวัดพิษณุโลกที่มีผลต่อการยื่นแบบฯภายในกำหนดเวลา พบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความคิดเห็นด้านความคาดหวังในการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐบาล ($\bar{X}=2.36$ S.D.=0.69) มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านความซับซ้อนของการยื่นแบบฯ เสียภาษี ($\bar{X}=2.26$ S.D.=0.67) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X}=2.25$ S.D.=0.73) ด้านความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ($\bar{X}=2.25$ S.D.=0.80) และด้านบทลงโทษ ($\bar{X}=2.22$ S.D.=0.80) ตามลำดับ

จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของผู้ที่ยื่นแบบฯ และผู้ที่ไม่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา พบว่า ผู้ที่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้ที่ไม่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา ทั้งปัจจัยเกี่ยวกับหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ได้แก่ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($t=20.768$) สถานที่ยื่นแบบฯ ($t=14.466$) วิธีการยื่นแบบฯ ($t=14.235$) และการประชาสัมพันธ์ ($t=9.867$) และปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสังคม ($t=15.621$) ความซับซ้อนในการยื่นแบบฯ ($t=11.177$) ความคาดหวังในการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐบาล ($t=14.501$) ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ($t=18.142$) และบทลงโทษ ($t=17.897$) โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการป้องกันการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สรรพากรในพื้นที่พิษณุโลก พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ในการยื่นแบบฯ คือ จำนวนเจ้าหน้าที่รับแบบฯ ไม่เพียงพอ ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีส่วนใหญ่ไม่รู้ถึงเกณฑ์รายได้ที่ต้องยื่นแบบฯ การไม่เข้มงวดในการใช้กฎหมายภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายลงโทษผู้ไม่ยื่นแบบฯ จนทำให้เกิดการเอาอย่าง อัตราค่าใช้จ่ายแบบเหมาจ่ายไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน โดยมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานสรรพากรควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงเกณฑ์รายได้ที่ต้องเสียภาษี กำหนดเวลาการยื่นแบบฯ ให้ทั่วถึง ควรลดขั้นตอนการยื่นแบบฯ ที่ล่าช้า รวมทั้งการใช้มาตรการและบทกฎหมายที่มีอยู่อย่างเต็มประสิทธิภาพ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการทดสอบสมมติฐานโดยใช้แบบจำลองการถดถอยโลจิสติก สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 400 คน ซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมือง จำนวน 215 คน และกลุ่มที่มีภูมิลำเนารอบนอกอำเภอเมือง จำนวน 185 คน สรุปได้ว่า

1.1 อายุ มีค่าสัมประสิทธิ์ติดลบและมีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สรุปได้ว่า กลุ่มคนที่มีความอายุน้อยกว่ามีแนวโน้มที่จะยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลามากกว่ากลุ่มคนที่มีความอายุมากกว่า หรือมีแนวโน้มยื่นแบบฯ ลดลงเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีความอายุน้อยกว่ามีเงินเดือนหรือค่าจ้างน้อยกว่า ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยังไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีน้อย นอกจากนี้กลุ่มคนที่มีความอายุน้อยส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจและรู้จักใช้ระบบสารสนเทศในการยื่นแบบฯ และเสียภาษีมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิเชษฐพล ไทยประสงค์ (2550) ซึ่งพบว่า ปัจจัยอายุมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจที่จะชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ต โดยผู้ที่มีหน้าที่ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความอายุน้อยกว่ามีความตั้งใจที่จะชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้ที่อายุมากกว่า

1.2 อาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์ติดลบและมีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่า กลุ่มคนที่มีความรู้ด้านอาชีพเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ที่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีแนวโน้มที่จะยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากกว่ากลุ่มคนที่มีความรู้ด้านอาชีพเป็นพนักงานเอกชน/รับจ้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ถือเป็นอาชีพที่มั่นคง และมีรายได้ที่แน่นอน ประกอบกับมีความเข้าใจระเบียบกฎเกณฑ์และหน้าที่เกี่ยวกับการเสียภาษีมากกว่าพนักงานเอกชน/รับจ้าง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิเชษฐพล ไทยประสงค์ (2550) ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจมีความตั้งใจที่จะชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ตมากกว่าอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างองค์กรเอกชน

1.3 การมีผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านภาษีที่ต้องอุปการะ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นลบและสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่า กลุ่มคนที่มีความรู้ด้านภาษีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ที่มีผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีความรู้ด้านการยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยลงกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านภาษีที่ต้องอุปการะ 0.303 เท่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านภาษีที่ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีผู้ต้องอุปการะที่ไม่มีความรู้ด้านภาษีต้องรับผิดชอบรวมทั้งมีค่าใช้จ่ายต่างๆ ในครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้โอกาสที่จะยื่นแบบเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาน้อยลง

1.4 ภูมิลำเนาถิ่นที่อยู่ของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบ มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกและสามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่า กลุ่มคนที่มีความรู้ด้านภาษีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมืองมีการยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากกว่าอำเภอรอบนอก 8.162 เท่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านภาษีที่ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมืองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย การใช้ระบบสารสนเทศ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มคนที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอรอบนอก ประกอบกับทางหน่วยงานสรรพากรพื้นที่พิษณุโลกได้ให้บริการในการยื่นแบบฯ ให้กับประชาชนในห้างสรรพสินค้าช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี ทำให้กลุ่มคนที่มีความรู้ด้านภาษีที่ต้องยื่นแบบฯ เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้าง ที่มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอเมืองได้รับความสะดวกในการยื่นแบบฯ และเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามากขึ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

2. ปัจจัยเกี่ยวกับหน่วยงาน/สำนักงานสรรพากรพื้นที่ ที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จากเงินเดือนหรือค่าจ้างภายในกำหนดเวลา พบว่า ด้านวิธีการยื่นแบบฯ มีคะแนนเฉลี่ยสูงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ มณฑิรา ลือสร้อย (2556) ซึ่งพบว่า ปัญหาการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับรุนแรงมาก โดยมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการยื่นแบบแสดงรายการ และการศึกษาของสมรักษ์ มุกดา (2553) ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านวิธีการ/กระบวนการ คือ ความสะดวกในการจ่ายชำระภาษี ผลการศึกษายังสะท้อนให้เห็นว่า การที่มีผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลาจำนวนมาก อาจเป็นเพราะผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ เองอาจจะไม่ได้มีเจตนาที่จะหนีภาษีแต่อย่างใด แต่อาจเกิดจากผู้มีหน้าที่ยื่นแบบฯ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการยื่นแบบแสดงรายการภาษี หน่วยงานสรรพากรควรหาแนวทางป้องกัน โดยการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และการบริการเชิงรุกให้มากขึ้น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับทัศนคติที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนหรือค่าจ้าง ภายในกำหนดเวลา พบว่า ด้านความคาดหวังในการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐฯ มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านความซับซ้อนของการยื่นแบบฯ เสียภาษี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมรักษ์ มุกดา (2553) ซึ่งพบว่า การใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐบาลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสมัครใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรเร่งประชาสัมพันธ์การใช้จ่ายงบประมาณ ซึ่งต้องมีความโปร่งใส เป็นธรรม และกระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน และกระตุ้นปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับประชาชน

4. ผลการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรค ในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก

1.1 ผู้ที่มีงานทำจำนวนมากไม่อยู่ในระบบภาษี

1.2 ผู้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีจำนวนมากไม่รู้ระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับรายได้ที่ต้องยื่นแบบฯ และชำระภาษี

1.3 จำนวนพนักงานสรรพากรที่ให้บริการรับยื่นแบบฯ เสียภาษี ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้รับบริการ

1.4 ไม่มีการดำเนินการขึ้นเด็ดขาดตามกฎหมายกับผู้ไม่ยื่นแบบฯ จากเงินเดือนและค่าจ้าง ซึ่งจะยังเป็นตัวอย่างให้มีผู้หลบเลี่ยงมากขึ้นในอนาคต

1.5 การไม่เข้มงวดในการใช้กฎหมายจัดเก็บภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย กลุ่มผู้มีเงินเดือนหรือค่าจ้าง

1.6 การหักค่าใช้จ่ายแบบเหมา ได้เพียงร้อยละ 50 ของเงินเดือนและค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 1 แสนบาท เท่ากันทุกคน อาจไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพในปัจจุบัน หรือสภาพการทำงานของแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะ ในการป้องกันการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนและค่าจ้างภายในกำหนดเวลาในจังหวัดพิษณุโลก

2.1 กรมสรรพากรควรประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในระเบียบข้อกฎหมายต่างๆ เกี่ยวกับการยื่นแบบฯ เสียภาษี เช่น เกณฑ์เงินเดือนหรือค่าจ้างขั้นต่ำที่ต้องยื่นแบบฯ กำหนดระยะเวลาการยื่นแบบฯ รวมถึง วิธีการกรอกแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

2.2 ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานต่างๆ เกี่ยวกับการยื่นแบบฯ ที่ล่าช้า

2.3 กรมสรรพากรควรปรับปรุงอัตราการหักค่าใช้จ่ายให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ หรือให้หักค่าใช้จ่ายจริงได้

2.4 เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ในกลุ่มผู้มีเงินเดือน หรือค่าจ้าง

2.5 บังคับใช้มาตรการและบทกฎหมายอย่างเต็มประสิทธิภาพ กับผู้ที่ไม่ยื่นแบบฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้

1.1 จากการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากเงินเดือนหรือค่าจ้างภายในกำหนดเวลา พบว่า อายุที่เพิ่มขึ้นมีโอกาสที่จะยื่นแบบฯ ลดลง ผู้มีอาชีพพนักงานเอกชนมีโอกาสยื่นแบบฯ น้อยกว่า ผู้มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และผู้มีภูมิลำเนาในเขตเมืองมีโอกาสยื่นแบบฯ มากกว่าผู้มีภูมิลำเนาอำเภอรอบนอก ดังนั้น กรมสรรพากรจึงควรพิจารณาดำเนินการดังนี้

- เพิ่มการให้บริการและอำนวยความสะดวกในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีที่เป็นผู้สูงอายุ เช่น อำนวยความสะดวกในการกรอกแบบฯ การยื่นแบบฯ ทางอินเทอร์เน็ต

- เพิ่มอัตราค่าลดหย่อนผู้ที่ต้องอุปการะ ได้แก่ บุตร บุพการี ผู้พิการ ให้สอดคล้องกับค่าครองชีพปัจจุบัน

- เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และวิธีการยื่นแบบฯ ในกลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชน ผู้อาศัยในอำเภอรอบนอก เพื่อเพิ่มโอกาสยื่นแบบฯ ให้กับผู้เสียภาษีที่มีภูมิลำเนาห่างไกลสถานที่ยื่นแบบฯ

1.2 จากการศึกษาปัจจัยหน่วยงานสรรพากรที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาภายในกำหนดเวลา ของผู้มีเงินเดือนและค่าจ้าง ในจังหวัดพิษณุโลก ที่สำคัญ ได้แก่ วิธีการยื่นแบบฯ การบริการของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานสรรพากร ดังนั้น กรมสรรพากรจึงควรเพิ่มการบริการเชิงรุกให้ความรู้ความเข้าใจในวิธีการยื่นแบบแสดงรายการมากขึ้น พิจารณาจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ที่สามารถให้บริการอย่างเพียงพอ และประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในการยื่นแบบฯ และสร้างทัศนคติที่ดีในการตระหนักถึงหน้าที่ในการยื่นแบบฯ เสียภาษี

1.3 จากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติที่มีผลต่อการตัดสินใจยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา ของผู้มีเงินเดือนและค่าจ้าง ในจังหวัดพิษณุโลก ที่สำคัญ ได้แก่ ความคาดหวังในการใช้จ่ายเงินภาษีของรัฐบาล ความซับซ้อนในการยื่นแบบฯ ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐควรเร่งประชาสัมพันธ์การใช้จ่ายงบประมาณต้องโปร่งใส เป็นธรรม และกระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน กระตุ้นปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมให้กับประชาชน กรมสรรพากรควรพัฒนาระบบการยื่นแบบฯ อำนวยความสะดวกในการกรอกแบบฯ ปรับปรุงข้อกฎหมาย แนวปฏิบัติในการจัดเก็บภาษี ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทั้งแนวราบและแนวตั้ง ไม่ควรให้กลุ่มผลประโยชน์ใดๆ อาศัยช่องว่างทางกฎหมายของกรมสรรพากรมาแสวงหาหรือเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มธุรกิจใดธุรกิจหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผู้เสียภาษีที่อยู่ในระบบภาษีรู้สึกว่าคุณค่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมและไม่อยากปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย แม้จะมีบทลงโทษตามกฎหมายก็ตาม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10

The 10th STOU National Research Conference

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา ของภาษีประเภทอื่นๆ เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อให้การจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น และสร้างความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี

2.2 ควรมีการวิจัยศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลา โดยการเพิ่มขนาดพื้นที่ในการทำวิจัย ให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อให้สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ยื่นแบบฯ ภายในกำหนดเวลาได้แม่นยำขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2560). ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร รายงานประจำปี 2560. กรุงเทพฯ : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง.
- กลุ่มนักวิชาการภาษีอากร. (2549). ภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร.(พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. (2543). การกระจายรายได้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัมปนาท สถิตย์พร. (2556). มาตรการป้องกันกาหนีภาษีในต่างประเทศตาม Foreign Account Tax Compliance Act ของประเทศสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนิตนาถ เย็นทรัพย์. (2551). ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีเงินได้ประเภทเงินเดือน. (การศึกษา ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพฯ.
- พิเชษฐ์พล ไทยประสงศ์. (2550). ปัจจัยที่พยากรณ์ความตั้งใจที่จะชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาผ่านอินเทอร์เน็ต. (การ ค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมรักษ์ มุกดา. (2553). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา : กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- มณฑิรา ลือสนะน้อย. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่ยื่นแบบแสดง รายการเสียภาษีในอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2555). หลักการและการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์สำหรับการวิจัย.วารสารวิจัย. (น.1-12). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, นครศรีธรรมราช.
- THAIPUBLICA. (2016). โครงสร้างภาษีบุคคลธรรมดา(3): มนุษย์เงินเดือน 11.7 ล้านคน เสียภาษีแค่ 2 ล้านคน. เข้าถึงจาก <http://thaipublica.org/2012/04/ personal income- tax-structure-demolished3/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2559.
- THAIPUBLICA. (2016). เปิดฐานข้อมูลภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาล่าสุดปี'57. (เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ นิกส์). เข้าถึงจาก <http://thaipublica.org/2016/01/personal-income tax-structure-29/>. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2559.